

Faggruppe: Friluftslivsferdsel

Om faggrupper: I arbeidet med tiltaksplan er det etablert rådgivende faggrupper for prosjektgruppa og styringsgruppa. Disse består av ressurspersoner fra relevante aktører, sentral- og regional forvaltning, kommuner, interesseorganisasjoner m.m. De gis et mandat og utfordres på konkrete problemstillinger, for å komme opp med forslag til tiltak og avveininger rundt hvert enkelt. Prosjektgruppa gjør en samlet vurdering og prioritering av de ulike forslagene fra hver av faggruppene, som til slutt styringsgruppa godkjenner, før oversending av forslag til samlet tiltaksplan til Miljødirektoratet. Det er ønskelig at faggruppene fokuserer på å bidra med kunnskap og erfaringer fra eget fagfelt, til felles beste. Man bør etterstrebe god dialog i gruppa, fremfor debatt, og der det er mye usikkerhet eller uenigheter må dette belyses i referatene.

Deltakere faggruppe Friluftslivsferdsel

Navn:	Instans:	Kommentar:
Ellen Lien	Statsforvalteren i Oslo og Viken	Koordinerer faggruppen
Øistein Aasland	SF Vestland – verneområda Hardangervidda	Koordinator for SFs verneområdeforvaltning på Hardangervidda
Lise-Berith Lian	Viken FK	Leder for arbeidet med sti- og løypeplan for Hardangervidda; eget prosjekt i Handlingsprogrammet for Regional plan. Lang erfaring på friluftslivsarbeid.
Snorre Waage	Vestland FK	Deltar i arbeidet med sti- og løypeplan for Hardangervidda. Sitter i sekretariatet for regional plan Hardangervidda. Lang erfaring på plan- og friluftslivsarbeid.
Jan Erik Reiten	DNT Oslo og Omegn	Eiendomsansvarlig i DNT Oslo og Omegn. Godt kjent med Hardangervidda både geografisk og forvaltningsmessig. Lang erfaring fra flere FoU-prosjekt på villrein.
Kathrine Myklatun	Hytteringen	Femte generasjons driver av privat turisthytte. Representerer andre tilsvarende næringsutøvere utenfor DNT-organisasjonene. Deltatt i fokusområdearbeid på Hardangervidda tidligere i forkant av kvalitetsnormen.
Lars Kristian Eidsnes	Fjellstyra	Fjellstyra leier ut hytter på iNatur.no til både jakt, fiske og øvrig friluftsliv. Stort nettverk over hele vidda av hytter og tilbud til både rettighetshavere i Statsalmenning og allmennheten ellers.
Torgils Eide	Hardangervidda Grunneigarsamskipnad	Representerer private grunneigere, derav også en del har inntekter av hytteutleige m.m. Grunneigerperspektivet av allmennhetens tilgang til- og friluftslivsutøvelse.
Bjørn Erik Lauritzen	NJFF Telemark	Representerer de nasjonale interessene av tilgangen til jakt og fiske som del av friluftslivsutøvelsen.
Even Knutsen / Olav Thøger Haaverstad	Statsforvalteren i Oslo og Viken	Representerer Statsforvalteren som regional aktør i villreinforvaltningen.

Bakgrunn og kunnskapsgrunnlaget

Friluftsliv er, sammen med blant annet villrein, en del av formålet med opprettelsen av Hardangervidda nasjonalpark i 1981. Dette er bredt omtalt blant annet i NOU for Hardangervidda av 1976 og et utall beretninger og bøker gjennom årenes løp, dokumenterer viktigheten av friluftslivet på Hardangervidda. Det som kjennetegner friluftslivet på Hardangervidda i forhold til andre fjellområder er muligheten for flerdagersturer på kryss og tvers til alle årstider (NINA Rapport 1909).

Ferdselsprosjektet på Hardangervidda gav mye kunnskap om friluftslivsferdselen i området gjennom året. Den viser hvor brukerne på Hardangervidda skiller seg fra brukerne i andre fjellområder. Hvordan ulike typer gjester bruker ulike typer- og geografisk forskjellige innfallsporter. Hva som er målet med å besøke Hardangervidda og hvordan ferdselen fordeler seg i landskapet og langs de ulike stiene, -i tid og i rom (NINA Rapport 1909 og 1855).

I det samme ferdselsprosjektet ble det også gjennomført grundige analyser, som sammen med data og kunnskap fra tilsvarende prosjekter og andre områder, viste hvordan ferdselen påvirker reinens arealbruk og adferd gjennom året (NINA Rapport 1903). Resultatet av dette gjør at det er helt sentralt i dette arbeidet å se på mulighetene for tiltak, som kan bidra til å redusere de negative effektene av menneskelig aktivitet og friluftslivsferdsel på villreinen.

Problemkartlegging ([se kart](#)):

Mål:	<i>1) Bedre reinens tilgang til gode kalvings- og oppvekstområder, samt sommerbeiter i nord-vest.</i>	<i>2) Sikre høst- og vinterbeiter på nord- og østvidda med tangene østover.</i>	<i>3) Ivareta de urørte områdene som reinen faktisk bruker i dag. Disse må ivaretas slik at ferdsel og forstyrrelser ikke øker og disse områdene forringes.</i>	<i>4) Ivareta funksjonaliteten i trekk mellom ulike sesongbeiter gjennom året, som tar høyde for variasjoner i populasjons- og klimatiske forhold, mellom år og over tid.</i>	<i>5) Vurdere endringer i bestandsforvaltningen som bidrar til å øke slaktevekter og opprettholde kalveproduksjonen innenfor rammene i håndteringen av skrantesjuka og de overordnede målene i bestandsforvaltningen.</i>
Effekt sett i forhold til kvalitetsnorm for villrein:	Positiv effekt for funksjonell arealutnyttelse (delnorm 3). Kan gi positive effekter på måleparametere for bestandsforhold feks slaktevekter på kalv, kalv/100 simle/ungdyr og helsestatus (delnorm 1).	Positiv effekt for funksjonell arealutnyttelse (delnorm 3). Kan gi positive effekter på måleparametere for bestandsforhold feks slaktevekter på kalv, kalv/100 simle/ungdyr og helsestatus (delnorm 1).	Positive effekter på måleparametere for bestandsforhold feks slaktevekter på kalv, kalv/100 simle/ungdyr og helsestatus (delnorm 1).	Positiv effekt for funksjonell arealutnyttelse og funksjonelle trekkpassasjer (delnorm 3). Kan gi positive effekter på måleparametere for bestandsforhold feks slaktevekter på kalv, kalv/100 simle/ungdyr, helsestatus samt genetisk	Positive effekter på måleparametere for bestandsforhold feks slaktevekter på kalv, kalv/100 simle/ungdyr og helsestatus (delnorm 1).

				variasjon (delnorm 1).	
Problem:	Dårlig arealutnyttelse	Reduserte trekkpassasjer	Dårlig arealutnyttelse	Reduserte trekkpassasjer	Tilstedeværelse av meldepliktig sykdom som påvirker bestandsforvaltning
Påvirkningsfaktorer:	Ferdse på seinvinter/vår og forsommer og høysesong sommer i nord-vest (kart).	Ferdse og friluftaktiviteter innover i villreinområdet fra nord og øst og i viktige vinterbeiteområder i nord og øst, og på tangene.	Kanaliserer ferdsel og aktivitet vekk ifra sentralområdene og områdene sør og rett på nordsida av Kvenna. Forebygge videre utvikling av ferdsel i, og i retning av disse.	Stier eller soner der friluftslivsferdsel er i konflikt med områder reinen har behov for å passere gjennom året.	
Forventet utvikling:	Øke som følge av økt ferdsel lengre inn i fjellet, men vil ikke endre klassifisering.	Øke som følge av økt ferdsel lengre inn i fjellet, men vil ikke endre klassifisering.	Øke som følge av økt ferdsel lengre inn i fjellet, men vil ikke endre klassifisering.	Øke som følge av økt ferdsel lengre inn i fjellet, men vil ikke endre klassifisering.	

Mandat

Faggruppen for friluftslivsferdsel har som mandat å foreslå konkrete tiltak for å begrense forstyrrelsen på villrein fra friluftslivsferdselen i henhold til innsatsområdene.

Arbeidet innebærer å:

- Foreslå endringer i for eksempel merking, driftsform, åpningstider, informasjon, kanalisering osv. på merka stier, løyper og hytter, for å redusere utfordringer med ulike typer friluftsliv i de mest sårbare områdene for reinen gjennom året (kart).
- Foreslå soneringer der ulike typer av friluftslivsaktivitet kan, eller ikke bør, foregå igjennom året. Hjemmelsgrunnlag per i dag; hva kan gjøres og eller hva må til.
- Vurdere ulike tiltak/virkemiddel for å regulere friluftslivsferdsel i områder eller perioder der dette kan være nødvendig. For eksempel kalvings- og oppvekstområder, viktige trekkområder, viktige vinterbeiter m.m. Hjemmelsgrunnlag per i dag; hva kan gjøres og eller hva må til?
- Vurdere kompensierende tiltak sammen med andre aktører der dette er nødvendig/mulig/relevant.
- Estimere nytte/kostnad/ulempes ved en slik regulering (se tabell Anbefalte tiltak).

Problemstillinger (fra prosjektgruppa)

Opplisting av noen ulike problemstillinger en ønsker at gruppa skal vurdere (gruppa kan selv supplere):

- Hvordan kan vi best styre og redusere ferdselen på seinvinter/vår og forsommer og høysesong sommer i relevante områder (kart).
- Hvordan kan vi best styre/ redusere/ begrense ferdsel og friluftaktiviteter innover i villreinområdet og i viktige beiteområder i nord og øst gjennom vinterperioden.
- Hvordan kan vi kanalisere ferdsel og aktivitet vekk ifra de mest urørte områdene som også reinen bruker i dag. Herunder også forebygge videre utvikling av ferdsel i slike områder.
- Hvordan kan vi best løse opp i barrierer for villrein som skapes av menneskelig ferdsel langs stier eller i områder reinen har behov for å passere gjennom året.

Utdrag fra NINA-rapport 1903:

Vi har identifisert 5 kritiske barrierer for at villreinen skal kunne ta i bruk viktige funksjonsområder sommerstid i vest, i nord, og i øst (Figur 6.3):

1) Trekket vestover må krysse merka stier mellom Litlos-Hadlaskard og Litlos-Sandhaug, 2) Trekket på nordsiden av Møsvatn må krysse merka stier Mogen-Lågaros og Mogen-Stordalsbu, 3) Det mer marginale trekket på nordsiden av Mår må krysse merka stier Mårbu-Imingfjell og Mårbu-Solheimstulen, 4) Trekket på østsiden av Bjørnesfjorden må krysse merka stier rundt turisthytta Lågaros, og 5) Trekket vest mot Middalen/Vivassdalen må krysse aksene Haukeliseter-Litlos via Hellevassbu. Lågaros, Litlos og Sandhaug er helt sentrale knutepunkt for ferdsel langs merka stinett på Hardangervidda, og det meste av ferdselen som passerer de fem trekkbarrierene nevnt over går via disse hyttene. Litlos, Sandhaug og Lågaros er med andre ord de viktigste driverne for ferdsel på de stiene som danner trekkbarrierer for villreinen.»

Anbefalte tiltak

(bruk ferdig oppsett i Vedlegg 1, med eksempel og matrise for rapportering)

Gruppen skal:

1. Liste opp ulike tiltak
2. Beskriv kort de relevante tiltakene
3. Gjør en grovmasket vurdering av effekten de kan ha på problemet.
 - a. Forkast tiltak med liten effekt (kortfattet begrunnelse)
 - b. Positive virkninger:
 - i. Effekt på måloppnåelse og/eller problem
 - ii. Må begrunnes!
 - c. Negative virkninger:
 - i. Økonomiske kostnader anslås i kroner så langt som mulig – skiller mellom engangs- og driftskostnader.
 - ii. Negative virkninger beskrives kvalitativt, med noen kvantitative anslag

Framdrift og organisering i faggruppa

Møteplan for Faggruppe Friluftslivsferdsel:

Møteform	Mars	April	Mai	Juni	August	September	Oktober
Teams	14.						

Teams – Felles med alle faggrupper HV				12.			
Siste møte faggruppene/Sluttseminar						15.	15.

Hvem refererer/skriver i møtene:

Levering av resultat/rapporteringsform:

- Referat fra hvert møte leveres sekretariatet (NVS) i ferdig oppsatt matrise fra Statsforvalteren.

Frister:

- 12. juni: Felles møte med alle faggrupper: Presentasjon av foreslåtte tiltak i Faggruppene så langt (midtvegsrapportering til Miljødirektoratet den 15. juni.
- Innen 15. september; alle forslag til tiltak må være sendt fra faggruppene til sekretariatet for å komme med i utkast til tiltaksplan per 1. oktobe

